

Það er harla áreiðandi hvörri þjóð, að þekkja til hlýtar land það sem hún býr í, og ástand sjálfrar sín í öllu tilliti; en það getur hún því að eins, að rétt og greinileg lýsing á landinu og þjóðinni hafi verið samín og sett á bækur, og síðan komi í almennings hendur. Vær íslendingar höfum ekki hingað til eignast neitt þesskonar rit um land vort og sjálfa oss, því það sem ritað hefir verið í þessari grein, er víða á dreif í bókum og bréfa-söfnum, og mundi ekki heldur hrökkva mikið til nákvæmrar lýsingar á landinu og þjóðinni, þótt það væri allt komið á einn stað.

Deild hins íslenska bókmenta-félags í Kaupmannahöfn hefir ásett sér að bæta úr þessu eptir mætti, og hefir í því skini falið oss á hendur fyrst um sinn, að safna öllum skírslum, er vér getum fengið, fornum og nýum, til nýrrar og nákvæmrar lýsingar á Íslandi, er síðan verði samín og prentuð á kostnað félagsins. Vær höfum allan vilja til að leysa þetta starf sem best af hendi; en oss getur þá að eins auðnast það, að landar vorir, er vér leitum upplýsinga hjá, bregðist sem best undir það, hvörr með öðrum. Vær leyfum oss nú að senda yður fyrirspurnabréf, samhljóða þeim, er vér jafnframt sendum öllum próföstum og prestum á landinu, og erum þess fullöruggir, að þær auðsýnið félagi voru og oss þá góðvild, að svara spurningum vorum sem best og greinilegast, að svo miklu leiti sem þær geta átt við yðar prestsumdæmi, og sjáið ekki í fyrirhöfnina, sem raunar er töluverð, en lítið heldur á hitt, að félagi voru er það ómissandi, egi fyrrnefnd lýsing á Íslandi að verða svo skír og áreiðanleg, sem vér gjarnan vildum.

Endist yður ekki hið næsta sumar til að svara spurningum vorum eins vel og þér munduð kjósa, biðjum vér yður að senda oss seinna það sem á brestur, og leggjum vér á yðar vald, hvört þér viljið heldur svara beint áfram hvörri spurningu fyrir sig, eður semja sjálfir lýsingu á prestsumdæmi yðar, og hafa þá svo mikla hlífðsjón af spurningum vorum, sem við verður komið, en senda oss síðan þessa lýsingu eins fljótt og orðið getur. Og svo þér getið hægum til séð hvörnig skipulag bókarinnar muni verða, og raðað svo niður eptir því efnum í sóknarlýsingu yðar, leyfum vér oss að nefna hin helztu atriði hennar, í þeirri röð, sem oss finnst þau egi að verða, og deild félags vors í Kaupmannahöfn hefir látið sér vel líka.

I.

1. Afstaða og stærð landsins.

2. Landslag (Orographie)

Fjallaskipan, (fjallgarðar, einstök fjöll, hálsar og heiðar, o. s. frv.)

Hæð og dalir, strandir, nes og eyar.

Eldfjöll, eldgos, jarðbrunnar, hraun.

Um uppkomu og myndun landsins.

3. Haf og vötn.

Hafið.

Flóar, firðir og víkur.

Um uppsprettur (hvörnig vatn sprettur af jörðu).

Rennandi vötn,

Stöðuvötn,

Hverir og laugar,

Ölkeldur.

4. Veðráttufar og loptslag.

Vindar,

Regn (skriður, jarðföll),

Snjór (snjóflóð),

Jökklar,

Hafis,

Hiti og kuldi,

Segulmagn,

Rafurmagm (skruggur, hrævar eldur),

Loptsjónir (norðurljós, stjörnuhrap, vígahnetir, o. s. frv.)

5. Frá auðefum náttúrunnar:

jarðverur (steinar, málmar, o. s. frv.),

jurtir,

dýr.

6. Frá kynferði og eðlisfari þjóðarinnar.

II.

1. Landsbygð, allt í frá landnámatið.
2. Læknisdæmi.
3. Veraldleg skipan, allt í frá landnámatið.
4. Andleg skipan, allt í frá landnámatið.

III.

- A.** Uppruni og forlög þjóðarinnar, (almennt yfirlit.)
- B.** Þjóðarlýsing.
- I. Líkamleg efni:
 1. Þjargræðisvegir,
 2. Kunnátta og handiðnið (*Industrie*),
 3. Kaupverðan,
 4. Íþróttir.
 - II. Andleg efni:
 1. Mál,
- C.** Landstjórnarsagan.
1. Stjórnarlögum (*Forfatning*).
 2. Stjórnarathæfi (*Forvaltning*).
 - a. veraldlegt,
 - b. andlegt.

Af þessu yfirliti sjáist þér félag vort ætlast til að bók þessi verði þýsna yfirgrípamikil. Það er nú að miklu leiti komið undir góðvild yðar og annarra, sem vér höfum orðið að mæða með fyrirspurnum vorum, hvört hún getur á sínum tíma orðið svo af hendi leyst, að hún verði félagi voru og fósturjörðu til gagns og sóma, og öllum, innendum sem útlendum Íslands vinum til nyttsamlegs fróðleiks og skemtunar.

Í umboði hins íslenska bókmentafélags deildar

Kaupmannahöfn þann 30ta d. Apríl-mán. 1839.

Finnur Magnússon. Jónas Hallgrímsson Konráð Gjislason.

Brynjólfur Pjetursson. Jón Sigurðsson.

Til

Herra